

ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA CHET TILLARINI O`QITISH METODLARI

Mamasharibova Diyora Baxtiyor qizi
O`zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Filologiya va tillarni o`qitish (ingliz tili) fakulteti
2-bosqich talabasi

Gmail: diyora25001@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20117040>

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy texnologiyalar yordamida chet tillarini o`qitish metodlari tahlil qilinadi. Raqamli ta`lim platformalari, sun`iy intellekt, mobil ilovalar va multimedia vositalarining ta`lim jarayonidagi ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, interaktiv metodlarning talabalarining til o`rganish motivatsiyasi hamda kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi o`rni ko`rib chiqiladi.

Kalit so`zlar: zamonaviy texnologiyalar, chet tillari, ta`lim, sun`iy intellekt, multimedia, interaktiv metodlar, onlayn platformalar, lingvistika, raqamli ta`lim.

Kirish

Bugungi globallashuv davrida chet tillarini o`rganish jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biriga aylandi. Xalqaro kommunikatsiya, ilmiy hamkorlik va zamonaviy kasblarning rivojlanishi xorijiy tillarni mukammal egallashni talab qilmoqda. Shu sababli ta`lim tizimida chet tillarini o`qitish metodlarini takomillashtirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

XXI asr texnologiyalar asri bo`lib, raqamli vositalar inson hayotining barcha jabhalariga kirib bormoqda. Xususan, ta`lim tizimida zamonaviy texnologiyalarni qo`llash orqali dars jarayonini samarali va qiziqarli tashkil etish imkoniyati yaratilmoqda. Chet tillarini o`qitishda multimedia vositalari, onlayn platformalar, mobil ilovalar hamda sun`iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish o`quvchilarning til o`rganishga bo`lgan qiziqishini oshirmoqda.

An`anaviy ta`lim usullarida o`quvchi ko`proq passiv tinglovchi sifatida ishtirok etgan bo`lsa, zamonaviy metodlarda interaktivlik va mustaqil ta`lim muhim o`rin egallaydi. Bu esa talabalar nutqini rivojlantirish, tinglab tushunish va yozish ko`nikmalarini shakllantirishda katta samara ko`rsatmoqda.

Zamonaviy texnologiyalar tushunchasi

Zamonaviy texnologiyalar — bu axborotni yaratish, qayta ishlash, uzatish va saqlashga xizmat qiluvchi raqamli vositalar hamda innovatsion tizimlardir. Ta`lim jarayonida bunday texnologiyalar o`quv materiallarini tez va qulay o`zlashtirish imkonini beradi.

Bugungi kunda chet tillarini o`qitishda quyidagi texnologiyalar keng qo`llanilmoqda:

- multimedia vositalari;
- elektron darsliklar;
- mobil ilovalar;
- onlayn platformalar;
- sun`iy intellekt dasturlari;
- virtual va masofaviy ta`lim tizimlari.

Mazkur texnologiyalar ta`lim sifatini oshirish bilan birga, talabalarni mustaqil ishlashga ham o`rgatadi.

Multimedia texnologiyalarining ahamiyati

Multimedia texnologiyalari matn, audio, video va animatsiyani birlashtirgan holda ta'lim jarayonini tashkil etadi. Chet tillarini o'rganishda multimedia vositalari ayniqsa samarali hisoblanadi.

Masalan:

- videodarslar talaffuzni yaxshilaydi;
- audio materiallar listening ko'nikmasini rivojlantiradi;
- animatsiyalar yangi so'zlarni eslab qolishni osonlashtiradi.

Multimedia vositalari yordamida talabalar real hayotiy vaziyatlarga yaqin muhitda til o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa kommunikativ yondashuvning samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, prezentatsiyalar va interaktiv doskalar darsning qiziqarli o'tishini ta'minlaydi. Vizual materiallar o'quvchilarning diqqatini jalb qilib, mavzuni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Onlayn platformalar va mobil ilovalar

Hozirgi kunda internet orqali til o'rganish keng ommalashmoqda. Duolingo, BBC Learning English, Quizlet, Memrise kabi platformalar mustaqil ta'lim olish imkonini yaratmoqda.

Onlayn platformalarning afzalliklari:

- istalgan joyda o'qish imkoniyati;
- vaqt tejalishi;
- individual ta'lim;
- interaktiv mashqlar;
- tezkor natija olish.

Mobil ilovalar yordamida foydalanuvchilar yangi so'zlarni o'rganish, grammatika mashqlarini bajarish va talaffuz ustida ishlashlari mumkin. Gamification, ya'ni o'yin elementlarining qo'llanishi o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi.

Masofaviy ta'lim platformalari pandemiya davrida ayniqsa muhim ahamiyat kasb etdi. Zoom, Google Meet va Microsoft Teams kabi dasturlar orqali onlayn darslar tashkil qilinib, ta'lim jarayoni davom ettirildi.

Sun'iy intellekt va chet tillarini o'qitish

Sun'iy intellekt texnologiyalari bugungi kunda til o'qitishning eng innovatsion yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Sun'iy Intellekt (SI) asosidagi dasturlar foydalanuvchi xatolarini aniqlab, individual tavsiyalar bera oladi.

Masalan:

- ChatGPT writing va speaking mashg'ulotlari uchun;
- Grammarly grammatik tekshiruv uchun;
- Google Translate tarjima uchun;
- Sun'iy Intellekt (SI) chatbotlar esa muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish uchun xizmat qiladi.

Sun'iy intellektning asosiy afzalligi shundaki, u har bir foydalanuvchining bilim darajasiga moslashadi. Natijada ta'lim jarayoni individuallashtiriladi.

Biroq Sun'iy Intellekt (SI) texnologiyalarining ayrim kamchiliklari ham mavjud. Ba'zan noto'g'ri tarjimalar yoki sun'iy javoblar uchrashi mumkin. Shu sababli o'qituvchi nazorati muhim hisoblanadi.

Interaktiv metodlarning o'rni

Zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilgan interaktiv metodlar talabalarning faolligini oshiradi. Bunday metodlarga:

- debat;
- role-play;
- brainstorming;
- online quiz;
- virtual discussion kiradi.

Interaktiv metodlar orqali o'quvchilar erkin fikrlashga, jamoa bilan ishlashga va muloqot qilishga o'rganadilar. Ayniqsa speaking darslarida bu usullar juda samarali hisoblanadi.

Talabalar texnologiyalar yordamida xalqaro platformalarda xorijliklar bilan muloqot qilib, amaliy tajriba oshirishlari mumkin.

Zamonaviy texnologiyalarning afzalliklari va kamchiliklari

Afzalliklari:

- ta'lim samaradorligini oshiradi;
- darslarni qiziqarli qiladi;
- mustaqil ta'lim imkonini yaratadi;
- vaqt va mablag' tejaydi;
- individual yondashuvni ta'minlaydi.

Kamchiliklari:

- internetga bog'liqlik;
- texnik muammolar;
- ayrim talabalar diqqati chalg'ishi;
- jonli muloqotning kamayishi;
- texnologiyaga ortiqcha qaramlik.

Shuning uchun texnologiyalarni an'anaviy metodlar bilan uyg'unlashtirish muhim hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy texnologiyalar chet tillarini o'qitish tizimida muhim o'rin egallaydi. Multimedia vositalari, mobil ilovalar, onlayn platformalar va sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim sifatini oshirib, o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirmoqda.

Bugungi kunda raqamli ta'lim metodlaridan samarali foydalanish zamonaviy pedagogning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Kelajakda texnologiyalarning yanada rivojlanishi chet tillarini o'qitish jarayonini yangi bosqichga olib chiqadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Karimov I. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. — Toshkent, 2021.
2. Jo'rayev B. Chet tillarini o'qitish metodikasi. — Toshkent, 2020.
3. Jalolov J. Chet til o'qitish metodikasi. — Toshkent, 2019.
4. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. — London, 2017.
5. Crystal D. Language and the Internet. — Cambridge University Press, 2018.